

แดนเกิด

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ข้อ ๑๑๕๘. เนาะ ข้อ ๑๑๕๘. เรื่อง “กำเนิด ๔”

เขามีความสงสัยเนาะ มันเป็นคำถามที่ซ้ำแล้วซ้ำเล่า แต่เขาไม่ไปเปิดอันเก่าดูใจ

ถาม : ๑. สิ่งมีชีวิตทางโลกกับทางธรรม นิยามต่างกันหรือไม่ครับ จุลินทรีย์ เชื้อโรค ต้นไม้มีชีวิตหรือไม่ครับ ทำลายแล้วผิไหมครับ

๒. กำเนิด ๔ อธิบายถึงสถานที่เกิดว่าเกิดที่ไหน เช่นเกิดในไข่ เกิดในน้ำคร่ำ แต่ไม่ได้บอกว่าจะเกิดอย่างไรใช่ไหมครับ อย่างในมนุษย์ตามมุตโตทัยนั้นเกิดจากกะและโม แล้วปฏิสนธิจิต เกิดในน้ำคร่ำซึ่งในสัตว์ผมก็เชื่อว่าจะเกิดจากพ่อและแม่เหมือนกัน แต่ในปัจจุบันสามารถให้กำเนิดหนูจากไข่ของแม่ กระตุ้นจนเป็นตัวอ่อนโดยไม่ใช้พ่อ สิ่งที่ทำนี่คืออจินไตยของโลกๆ ไข่ไหมครับ แล้วการเกิดจริงๆ จับหลักที่ตรงไหนครับ

ตอบ : นี่คำถามเนาะ อันนี้มันไม่ใช่เรื่องภาวนาเลย แล้วมันก็จะถามมา เออ ถ้าภาวนาแล้วติดถามมาก็เรื่องหนึ่งเนาะ ใอันนี้เรื่องกำเนิด ๔ กำเนิด ๔ ที่นี้อย่างที่เขาวา

ถาม : ข้อ ๑. สิ่งที่มีชีวิตทางโลกกับทางธรรม นิยามต่างกันหรือไม่ครับ จุลินทรีย์ เชื้อโรค ต้นไม้มีชีวิตหรือไม่ครับ ทำลายแล้วผิไหม

ตอบ : อันนี้มันก็อยู่ที่ว่าถือศีลข้อไหน ถือศีลใจ ถ้าเป็นศีล ๕ ศีล ๘ ยังไม่ผิศีล ๑๐ เณรก็ยังสามารถทำได้ เณรทำได้หมายความว่าเวลาพระจำพรรษา พระใช้เณรทำความสะอาด หมายความว่าหากหญ้า พระใช้เณรตัดกิ่งไม้ พระใช้เณรนี้พระใช้ได้ พระใช้ให้ทำใจ แต่ถ้าพระทำไม่ได้ เพราะพระพรากของเขียว คำว่าพรากของเขียวทำให้ไปไม่หลุดจากต้นเป็นอภิปาจิตตีย์ ถ้าพระนี้ไม่ได้

ฉะนั้น เวลาถามมันอยู่ที่สถานะ สถานะที่เราถือศีลอย่างไร ถือศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ เรื่องต้นไม้ อย่างเชื่อโรค เชื่อโรคบางอย่างเช่นหลวงปู่แหวน หลวงปู่มั่น หลวงปู่หล้า ท่านทำตามหลวงปู่มั่น เพราะหลวงปู่มั่นเจ็บไข้ได้ป่วย ไม่เข้าโรงพยาบาล ไม่รักษา ไม่ทำ นี่บางคนเจ็บไข้ได้ป่วยเพราะถือนะ บางคนถือว่าเชื่อโรคมันก็มีชีวิต

ถาม : จุลินทรีย์ เชื่อโรค ต้นไม้มีชีวิตหรือไม่?

ตอบ : สิ่งมีชีวิต ต้นไม้มันมีชีวิตอยู่แล้ว มีชีวิตแต่ไม่มีวิญญาณครอง ถ้าวิญญาณครองนะ แล้วทำลายผิดหรือไม่? ทำลายนี้มันอยู่ที่ถือศีลใด ถือศีล ๘ นี้ได้ ศีล ๑๐ ก็ยังได้ แต่ศีล ๒๒๗ พระไม่ได้แล้ว เพราะพระนี่พีชคาม ภูตคาม พีชคามพรากของเจียว เป็นอภิปาจิตตีย์ ของที่ยังเกิดได้ เวลาถวายพระต้องทำกัปปิยะ เพราะของนี้มันยังมี สติทริเกิดของมันอยู่

ฉะนั้น กัปปิยัง กโรหิ ของนี้สมควรกับภิกษุใหม่? กัปปิยะ ภัณฑะ ของที่สมควรกับภิกษุ นี้ของกัปปิยภัณฑ์ แม้แต่รังเกียจใจ แม้แต่รังเกียจนี้ทำไม่ได้แล้ว ภิกษุสงฆ์ ทำเป็นอภิปาจิตตีย์ สงฆ์ รังเกียจ ทำ เป็นอภิปาจิตตีย์ ฉะนั้น เวลาบอกว่าภิกษุใช้เณรทำ ใช้เณรทำมันก็กัปปิยะ โวหารนั้นแหละ ให้ทำอย่างนั้นๆ

ฉะนั้น ว่า

ถาม : ทำลายผิดไหม?

ตอบ : ทำลายผิดไหมนี้ถ้าบอกว่าเอาแบบพระ ผิด ถ้าเอาแบบโยมไม่ผิด แบบโยมไม่ผิด ที่นี้มันอยู่ที่สถานะไหน นี่พูดถึงเริ่มต้นสถานะมันแตกต่างกัน มันจะให้ผลแตกต่างกัน เจ้าหน้าที่ทำผิดต้องมีโทษมากกว่าประชาชนทำผิด เห็นไหม สถานะมันแตกต่างกัน สถานะทางสังคม สถานะในการทำหน้าที่มันแตกต่างกัน

ฉะนั้น ข้อที่ ๑. เรื่องกำเนิด ๔ สิ่งที่มีชีวิตนะ

ถาม : ข้อ ๒. กำเนิด ๔ อธิบายถึงสถานที่เกิดว่าเกิดที่ไหน เช่นเกิดในไข่ เกิดในน้ำคร่ำ แต่ไม่ได้บอกว่าเกิดอย่างไรใช่ไหมครับ

ตอบ : ไม่ได้บอกว่าเกิดอย่างไร นี่พระพุทธเจ้าบอกไว้เลย บอกว่าปฏิสนธิจิต ลงในไข่ เห็นไหม ในพระไตรปิฎกบอกหมดเลยนะ บอกว่าพอปฏิสนธิแล้วจะเกิดเป็น น้ำมันใส น้ำมันข้น น้ำมันพุทถึงว่าเกิดอย่างไร? เกิดอย่างไรไข่ไหม?

ฉะนั้น ว่ากำเนิด ๔ มันเขียนมาอย่างไร แต่เวลากำเนิด กำเนิดของมนุษย์ ที่ หลวงปู่มั่นบอกว่าจากนะและโม นี่เหมือนกัน นะโม แต่หลวงปู่มั่นพลิกกลับมาโมโนใจ มโนคือใจ นะ มะ มโน นี่เอาใจเป็นตัวเกิด หลวงปู่มั่นท่านเทศน์เป็นกรรมฐาน ถ้านัก ปฏิบัติจะเห็นแบบนั้น จะรู้อย่างนั้น จะเห็นอย่างนั้น ว่าการเกิดเกิดอย่างไร เวลาสิ้นแล้ว เพราะมันต้องจบกระบวนการของมัน

ฉะนั้น หลวงปู่มั่นท่านพูดใจเป็นตัวเกิด ปฏิสนธิจิต แต่นะโมนีท่านมาแยกให้เรา ดู เห็นไหม มันเป็นปัญญาว่าใครกว้างขวาง ใครละเอียดลึกซึ้งกว่ากันก็เอามาอธิบาย อธิบายให้เราได้ลึกคิด ลึกคิดเราก็ได้มีเหตุผลมาพิจารณาของเราเอง

ฉะนั้น ถามว่า

ถาม : ในมุตโตทัย การเกิดนะและโมแล้วปฏิสนธิจิตนั้น

ตอบ : อันนี้มันถูกต้อง ถูกต้องอยู่แล้ว เพียงแต่เราจะแตกแขนงไปอย่างไร ถ้าใครมีปัญหารอบคอบกว่า ใครมีปัญญาลึกซึ้งกว่าจะเห็นแตกต่างกันอย่างไร คำว่า แตกต่างนะ แตกต่างคือความละเอียดใจ ความละเอียดคือว่าอธิบายได้กว้างขวางกว่า แต่มันก็เป็นหลักอันเดียวกัน

ถาม : เกิดในน้ำครำ ซึ่งในสัตว์ผมก็เชื่อว่าเกิดจากพ่อ จากแม่เหมือนกัน แต่ในปัจจุบันสามารถให้กำเนิดหนูจากไข่ของแม่ กระตุ้นจนเป็นตัวอ่อนโดยที่ไม่ใช้พ่อ สิ่งนี้เป็นอจินไตยไหม?

ตอบ : คำว่าอจินไตยมันละเอียดจนเราอธิบายไม่ได้ คำว่าอจินไตยไม่ใช่มันไม่มีเหตุ ไม่มีผลนะ อจินไตยพูดไปก็แบบว่าเหมือนเราวิจารณ์เรื่องโลก เห็นไหม โลกนี้เป็นอจินไตย แล้วมันจะไปสิ้นสุดเอาเมื่อไหร่? มันจะกำเนิดเอาเมื่อไหร่? มันไม่มีวันจบสิ้น มันแปรสภาพของมันไป นี่เป็นอจินไตย

ฉะนั้น สิ่งที่ว่า

ถาม : หนูนี้กระตุ้นจากไข่ของแม่โดยไม่ต้องใช้พ่อ สิ่งนี้เป็นอจินไตยไหม?

ตอบ : เพราะยึดว่าเป็นโลกไข่ ยึดว่าเป็นโลกนะต้องเกิดจากพ่อ จากแม่มันถึงจะเกิดต่อๆ ไป

ถาม : ผมเข้าใจว่าสัตว์เกิดจากพ่อ จากแม่

ตอบ : ก็ใช่ แต่ถ้าเป็นโอปปาติกะล่ะ? โอปปาติกะของมันมีนะ เพราะกระตุ้นมันปฏิสนธิเท่านั้นเอง ปฏิสนธิตัวอ่อนไปไว้ไหนล่ะ? นี่กระตุ้นจนเป็นตัวอ่อน ตัวอ่อนเอาไปไว้ไหน? มันก็ต้องเอาไปอยู่ในท้อง มันทำของมันเป็นธรรมดา นี่พูดถึงโดยหลักกำเนิด ๔ กำเนิด ๔ โลก กำเนิดในไข่ ในน้ำคร่ำ ในครรภ์ ในโอปปาติกะ เห็นไหม โอปปาติกะก็กำเนิด ๔ เพราะว่ามันเป็นสามโลกธาตุ กำเนิด ๔ โอปปาติกะเกิดเลย เกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เกิดนรกอเวจีนี้เกิดเลย เกิดหลายๆ เกิดโดยกรรม

ฉะนั้น

ถาม : การเกิดจริงๆ จับหลักที่ตรงไหนครับ

ตอบ : กรรมพาเกิด กรรมเป็นเผ่าพันธุ์ กรรมเป็นแดนเกิด กรรมเป็นที่พึ่งอาศัย มันเกิดจากกรรม เกิดจากกรรมของคน กรรมมันเป็นอย่างไร มันถึงมาเป็นอย่างนั้น ฉะนั้น พอกรรมมันให้ผลสืบ เวลาเกิดในสถานะของโลกมันเป็นอย่างนั้น สถานะของโลกเกิดจากมนุษย์ มีพ่อ มีแม่ เกิดในไข่ เกิดในน้ำคร่ำ เกิดในครรภ์ เกิดในโอปปาติกะ เวลาเกิดในโอปปาติกะล่ะ? เป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เวลาเกิดในโอปปาติกะ นี้ อย่างที่ว่ากระตุ้นๆ กระตุ้นมันก็เหมือนกับทางโลก ทำแล้วมันเป็นไป

ฉะนั้น กรณีอย่างนี้มันเป็นเรื่องโลกนะ แต่ถ้าเวลาเราพิจารณาเข้ามามันเข้ามาที่ใจ พอใจมันสงบ ใจมันเห็นของมัน มันพิจารณาของมัน เวลามันปล่อยวางของมัน เห็นไหม มันปล่อยวางที่นี้ มันปล่อยวางกิเลสที่นี้ แล้วเวลาชำระกิเลสแล้ว เป็นธรรมดาแล้วมันเหลือสิ่งใด? มันทำอะไรต่อไป? แล้วมันเกิดในธรรมเกิดอย่างไร? เกิดเป็นโสดาบัน เกิดเป็นสกิทาคามี เกิดเป็นอนาคามีมันเกิดอย่างไร? ถ้ามันเกิดในธรรม เกิดในธรรมนั้น เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ที่นี้เวลาเกิดเป็นโลกเกิดเป็นอย่างนี้

เกิดเป็นโลก เห็นใหม่ กำเนิด ๔ ถ้าจะให้เข้าใจมันไม่มีวันจบหรอก เพราะมันยังเจริญต่อไปเรื่อยๆ นะ คำว่าเจริญหมายความว่าวิทยาศาสตร์เขาจะค้นคว้าของเขาไป แล้วมันไม่จบ มันไม่จบหรอก เพราะอะไร? เพราะวิทยาศาสตร์ยังพิจารณากันไม่จบ ยังไปของเขาได้ ถ้าไปของเขาได้ แล้วถ้ามันเทียบมาที่ธรรม

ถาม : ๑. สิ่งมีชีวิตในทางโลกกับทางธรรม นิยามต่างกันหรือไม่ครับ จุลินทรีย์ เชื้อโรค ต้นไม้มีชีวิตหรือไม่ครับ ทำลายแล้วผิดไหม?

ตอบ : นี่ทางโลกกับทางธรรม ถ้าทางโลก เห็นใหม่ ทางโลกทางวิทยาศาสตร์เขายังต้องพิสูจน์กันไป พิสูจน์กันไปเพื่อความเจริญทางวิทยาศาสตร์ของเขา แต่ทางธรรมมันจบแล้ว จบที่ไหน? จบที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้แจ้งโลกธาตุ ทั้งโลกนอกและโลกใน แล้วจบแล้ว

ฉะนั้น เวลาสาวก สาวก เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าใครทำได้ ใครทำขึ้นมาให้รู้แจ้ง เห็นใหม่ รู้แจ้งภายใน แต่การอธิบาย การสื่อสาร ความละเอียดรอบคอบ หรือความกว้างขวางของปัญญา ไม่มีทางเท่ากับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นไปไม่ได้เลย พุทธวิสัยก็เป็นอินทรีย์เหมือนกัน แล้วสาวก สาวกเป็นไปไม่ได้ ถ้าเป็นไปไม่ได้ นี่ทางธรรมจบแล้ว จบตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้แจ้งโลกนอกและโลกใน

แล้วตอนนี้เราว่าทางโลกกับทางธรรม ถ้าทางธรรม เราเข้ามาทางธรรมแล้วทางโลกนี้วางไว้ เดี่ยวเวลาทางธรรมเราจบกระบวนการแล้วเราจะเข้าใจหมดเลย แล้วเข้าใจหมดแล้ว เข้าใจแล้ววาง ถ้าเข้าใจแล้ววางนี่จบนะ ถ้าเข้าใจแล้วไม่วางนะได้เสียเลยละเถียงกันปากเปียกปากแฉะ ถ้าเข้าใจแล้ววาง วางแล้วนี่วิมุตติหลุดพ้น จบ ถ้าเข้าใจแล้วแบกไว้แบกหามกันไป แล้วก็เถียงกันไปไม่มีวันจบ นี่โลก ฉะนั้น เรื่องของโลก เรื่องของธรรมถ้าเข้าใจจบแล้ว จบ

ถาม : ข้อ ๑๑๕๕. เรื่อง “การวางใจ”

ตอบ : อันนี้ยาวมาก เขียนมาจากนิวซีแลนด์ อันนี้มันเป็นคำถามที่เขาฟังเทศน์แล้วเขาสะเทือนใจ

ถาม : กราบนมัสการพระคุณเจ้า ลูกมีความยินดี และกราบระลึกถึงพระคุณของหลวงพ่อดีเมตตาบอกระฆระ ขอน้อมกราบจากใจดวงนี้ ลูกเพิ่งได้เข้ามาฟังธรรมของหลวงพ่เป็นครั้งแรก ธรรมะที่หลวงพ่พูดสั่งสอน ลูกฟังแล้วหัวใจเต้นแรง บางหัวข้อธรรมน้ำตาจะเอ่อ ลูกฟังเข้าไปถึงใจลูก เวลาธรรมะหลวงพ่หมุนขึ้นมา ลูกฟังแล้วใจนี้สะเทือนตามคำพูดของหลวงพ่ ลูกตื่นเต้นมากทุกครั้งทีหลวงพ่พูดในหัวข้อธรรม

ลูกอยากกราบเรียนถามว่า ใจที่เฝ้าจิตของตัวเอง พร้อมกับความเห็นกระเพื่อมของกิเลสที่อยู่ในหัวใจของเรา ซึ่งเกิดขึ้นบ้าง สงบบ้าง โดยมีสติเป็นผู้ยับยั้ง เป็นผู้ตั้งรับ ตั้งเห็นการกระทำเพิ่มของจิตที่เจียบสงบบ้าง มีแต่สายบ้างที่กิเลสแสดงขึ้นเพราะปัจจัยต่างๆ เช่นกระทบอายตนะภายนอกเกิดวิญญูณขั้นไปรับรู้ จิตลงไปครอบงำถึงอดีต สัจญารมณห์ หรือสังขารที่ผุดขึ้น ปรุงแต่งขึ้น จิตก็หลงไปครอบงำตามแต่กิเลสจะสร้าง หรือบีบให้ใจหลงไปตามโลก โกรธ หลง มีสติกับปัญญาที่แก้ไขใจดวงนี้ไม่ให้หลงไปตามกิเลส

ลูกเพียรทำตลอด ใช้สติเป็นตัวตั้งในการภาวนาพุทโธ พร้อมเอาความรู้สึกสัมผัสที่ลมหายใจตรงปลายจมูก ใจรวมได้ดี สติตั้งมั่น แต่เรื่องของกิเลสภายในใจก็มี ลูกเห็นว่าสงบสักพักกิเลสก็พยายามคิดคืบจะออกมา สติมา ปัญญาเห็น บางครั้งมีการพิจารณาตัวกิเลสที่ดีคิดคืบออกมา ความสงบมีมากขึ้นเหมือนกิเลสขอมหมอบราบ ไม่มาหลอกหลอนหรือมาแสดงให้ลุ่มหลง

ลูกเบื่อหน่ายกับกิเลสที่แสดงตัวอยู่ภายในจิตเรา เราห้ามอะไรในตัวกิเลสไม่ได้ มันเหมือนสังขารที่มีอยู่ เป็นอยู่ของกิเลส เหมือนกับว่าวัฏจักรของกิเลสมันหมุนไปครอบงำไป เขามีอยู่ของเขา ห้ามเขาไม่ให้เกิดในดวงจิตเราไม่ได้ มันเป็นสังขารความจริงในด้านของกิเลส มีแต่สติกับปัญญาเท่านั้นที่จะถอนรากถอนโคนเหง้าของกิเลสออกไป จนเป็นจิตที่บริสุทธิ์เหนืออำนาจของกิเลส ลูกอยากจะทราบว่าคุณเห็นของลูกถูกต้องหรือเปล่า

เมื่อการปฏิบัติตามเฝ้าจิตเรา พยายามไม่ให้กิเลสมาบังในหัวใจ แล้วบังคับเราให้โลก โกรธ หลง ซึ่งผลร้ายของมันก็คือกรรม ไม่ว่าจะคนหรือสัตว์ สุกท้ายคือเวียนว่ายตายเกิดซึ่งน่ากลัวมาก กิเลสแสดงตัวได้แยบยลมาก สงบก็เป็น ถ้าเปลอเว็บเดียวแสดง

ออกมาทันที จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับกำลังของสติ การเบียดเบียนกับกิเลสก็เป็นเรื่องของกิเลสที่แสดงออกมาให้ใจหดหู่หรือไม่พอใจ คิดสุข คิดทุกข์ การปล่อยวางปล่อยด้วยปัญญาเข้าไปรู้เห็นสังขารธรรม เป็นการปล่อยวางที่ขาด ใช้ได้ผล กิเลสสงบ ลูกต้องเพียรมากแค่ไหน พิจารณาธรรมอย่างไร ให้ใจดวงนี้เป็นอิสระจากการครอบงำของกิเลส

เวลาลูกนั่งสมาธิ พอไปถึงไม่มีกาย มีผู้รู้อยู่ จิตก็เห็นว่าเวทนาดับ ลมหายใจดับ มีความรู้สึกเฉยๆ อยู่ที่โล่ง เงียบ มองดูมีความรู้สึกว่ามีจิตอยู่ ลูกไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร? ถ้าจิตแฉิบหรือสงบสักชนิดเดียว ก็จะกลับมาไม่มีกาย เวทนา และลมหายใจ ลูกก็ต้องมาสู่ขั้นตอนเดิม ลูกยังทำงานอยู่ ฉะนั้น ลูกต้องใช้กำลังสติมากในการถอดถอนกิเลสที่มีอยู่ภายในจิต แล้วปล่อยวางไม่เชื่อกิเลส กิเลสกับลูกต้องผินเคินคนละทาง พยายามไม่ให้มันจูงไปเพื่ออะไร? เพื่อเวลาถูกรวมจิตจะได้ไม่แฉ่ส่ายไปมาก เพราะกิเลสไม่มีดี มีแต่หลอกให้หลง

ที่ลูกร้ายยาวมากเพราะลูกอยากได้ฟังธรรมจากหลวงพ่อบุญ สอนให้ลูกทำให้ดีกว่านี้ เอาให้กิเลสสิ้นกลัว ให้ลูกมีปัญหาแหลมคมเหมือนมิดที่ตัดไม้ขาด ลูกอยากฟังธรรมจากหลวงพ่อบุญ เพราะหลวงพ่อบุญพูดหัวข้อธรรมะ ใจลูกสะท้อนเหมือนมีคนมาข่มในหัวใจลูก จะปลุกใจลูกให้ฮึกเหิม เอาเป็นเอาตายกับกิเลสตัวพ่อ หรือโคตรของมัน เอามันให้ตายไปจากจิตของลูก มีมันอยู่ในใจมันก็ไม่สามารถมานั่งในหัวจิตหัวใจลูกได้ ต่างคนต่างอยู่

ลูกอยากฟังธรรมหลวงพ่อบุญแสดงอย่างถึงพริกถึงขิง หรือแกงหม้อจืดที่ใช้สอนพระแบบสุดๆ เป็นแบบว่าธรรมะที่ไม่อยากพูด เพราะเป็นเรื่องที่ต้องสอนในหมู่พระ ลูกอยากฟังเวลาธรรมะของหลวงพ่อบุญขึ้น มันหมุน ลูกสัมผัสรู้สึกได้ แล้วใจลูกชอบ แล้วใจลูกรับธรรมของหลวงพ่อบุญ เหมือนจ่อด้วยหัวใจเต็น อยากฟังบอกว่าใช่ ใช่ ใช่

ตอบ : ถ้ามายาวมาก เขียนมายาวมากไม่ใช่ถ้ามายาวมาก เพราะเขียนมาเพื่อต้องการให้เทศน์เท่านั้นเอง เพื่อต้องการให้เทศน์ให้ฟัง แต่ถ้าเทศน์ให้ฟัง เห็นไหม เวลาเขาบอกว่าเขาฟังเทศน์ นี่เพิ่งเข้ามาเจอ พอเข้ามาเจอนะ พอฟังแล้วมันถูกใจ นี่เวลาฟังเทศน์ถูกใจ เห็นไหม บางหัวข้อน้ำตาไหล แล้วฟังแล้วเข้าใจ

น้ำตาไหลมันสะท้อนใจ เวลาเราอยู่ด้วยกัน พระนะคุยกันว่าเวลาฟังเทศน์ครูบาอาจารย์ ถ้ามันสะท้อนใจจนลูกขนพอง อันนั้นแหละมีโอกาสมาก เพราะมันมีความละเอียด แต่เวลาฟังแล้วรู้สึกเฉยๆ มันผ่านไป ผ่านมา แล้วของอย่างนี้มันมี มันมี เห็นไหม

เวลาจิตเราดี ฟังแล้วมันซาบซึ้งมาก แต่เวลาจิตมันด้านนะ ธรรมะอันนั้นแหละ แต่ฟังแล้วทำไมมันเฉยๆ

ฉะนั้น เวลาเรารักขามันต้องกลับมารักขาที่ใจเรา ถ้าใจของเรามันคือ ใจของเรา มันไม่รับสิ่งใดแล้ว มันฟาดวง ฟาดงาแล้ว มันบอกเลยว่าไม่มี ไม่ต้องทำ ทำแล้วไม่ได้ประโยชน์ ทำแล้วมีแต่ความทุกข์ ความยาก นี่เวลามันท้อแท้มันเป็นแบบนี้ เวลากิเลส มันพุ่งนะ เวลากิเลสมันพุ่งขึ้นมามันทำให้เราล้มลุกคลุกคลานเลย แต่ถ้าเวลาธรรมะมันเจริญ ธรรมะมันเจริญขึ้นมาโลกนี้สวยงามไปหมดเลย อะไรก็ดีไปหมดเลย อยากประพฤติปฏิบัติ อยากพ้นจากทุกข์ เวลาใจมันดี

ฉะนั้น ถ้าใจมันดี เห็นไหม หลวงตาท่านสอนว่า เวลาถ้าใจมันดีต้องเหยียบคันเร่ง เราต้องขยันหมั่นเพียรของเรา แต่เวลาใจมันดี มันด้านต้องเหยียบเบรกไว้ เหยียบเบรกไว้ ถ้ามันจะพาเราไปหลงทาง มันจะพาเราไปนี่เหยียบเบรกไว้ เบรกคืออะไร? สติ เอาสติ ยับยั้งไว้ เบรกไว้ แต่เวลาถ้ามันดีล่ะ? มันดีเราต้องเหยียบคันเร่งเลย

ฉะนั้น พอมาฟังเทศน์น้ำหูน้าตาไหล เวลาฟังเทศน์ไป เวลาปฏิบัติไป ถ้ามันปฏิบัติไปนะ เวลาปฏิบัติถ้าอยากจะพ้นจากกิเลส เห็นไหม สิ่งที่ถ้ามมา นี่พรรณนามา แต่พรรณนามามันต้องอยู่ที่นี้ อยู่ที่ว่าเรามีสติไหม? แล้วเรามีคำบริกรรมไหมถ้าจิตมันสงบ ใจ ถ้าจิตสงบเข้าไป จิตสงบแล้วเวลาออกมาพิจารณา อันนั้นต่างหาก

เวลาฟังเทศน์ เราฟังเทศน์ของเรา แล้วนั่งพิจารณาของเราไป ฝึกปัญญาของเรา ฝึกปัญญาของเรา ให้ปัญญาของเรามีกำลังของเรา ถ้าปัญญาของเรามีกำลังของเรานะ เวลามันเกิดเป็นความจริงขึ้นมา เห็นไหม เรากินอาหารนะ เราไปร้านอาหารเราสั่งอาหาร กินได้หมดเลย แต่เวลาเราครัวทำอาหารเราต้องทำของเราเอง เวลาทำอาหารขึ้นมาเราจะต้องหาของเราเอง หากุ้ง หอย ปู ปลาเพื่อจะมาทำอาหาร

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราฟังเทศน์มันก็เหมือนอาหารสำเร็จมา นี่จะสั่งอะไรก็ได้ จะกินอะไรก็ได้ แต่มันเป็นของเราหรือเปล่าล่ะ? เราฟังเทศน์จากครูบาอาจารย์ของเรา นี่สำหรับเอามาตั้งไว้ต่อหน้า แล้วกินหรือไม่กินล่ะ? ถ้ากินเข้าไป ฟังแล้วมันก็มีความเจริญ ออกงามในหัวใจ ก็มีความขยันหมั่นเพียร มีความตั้งใจ มีความต่างๆ มันก็เป็น

ประโยชน์กับเรา ถ้าเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าทำแล้วมันเกิดขึ้นมา ถ้าไม่เกิดขึ้นมาเราจะมาหวังกินแต่อาหารของคนอื่นได้อย่างไร? เราต้องมีอาหารของเราเอง

ถ้าเรามีอาหารของเรา เห็นไหม สติเราต้องฝึกของเราขึ้นมาเอง ถ้าเกิดมีสติ ถ้าทำ ความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบเข้ามาแล้ว เวลามันออกฐู๋ง นี่เวลาปฏิบัติของเรามัน มีของมัน ถ้ามันออกฐู๋งของมัน มันถึงจะเป็นประโยชน์กับมัน มันจะทำของมันได้

ฉะนั้น สิ่งที่เราปฏิบัติเราต้องกำหนดพุทโธ พุทโธเพื่อเป็นประโยชน์กับเรา อย่าปล่อย อย่าทิ้งนะ เวลาจิตมันไม่คิดมันทำให้เราหลงไป เราจะฟังอะไรเป็นที่ฟัง เวลาจิตเรา ไม่คิดนะมันจะคิดเรื่องร้อยแปดไป บังคับมันให้คิดพุทโธ บังคับมันมาพุทโธ พุทโธ พุทโธ โธนี่พุทธานุสติ อยากรู้แล้วก็แต่เราระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธธานุ สติ พุทโธ พุทโธ พุทโธ กิเลสมันจะบอกว่าพุทโธมันไม่มีเหตุมีผล มันไม่ใช่ปัญญา มัน ทำให้เราไม่เจริญก้าวหน้า ไปพุทโธอยู่ทำไม? คิดตามมันดีกว่า

เวลากิเลสมันหลอกไปนะ เวลาคิดตามมันไปแล้วได้ประโยชน์อะไรขึ้นมาล่ะ? คิดตามไปแล้วมันก็มีแต่ความอ่อนล้า คิดไปแล้วมันก็มีแต่ความทุกข์ยากของมัน ถ้าเรา ทิ้งเลยกลับมาที่พุทโธ พุทโธ ถ้าจิตมันสงบแล้วนะ ถ้ามันออกคิด มันคิดอย่างนี้ มัน ออกมาคิดหมายความว่าถ้าจิตมันสงบแล้ว เวลาคิดสิ่งใดแล้วมันซาบซึ้ง มันสะท้อนใจ มันเป็นกุ่ม หอย ปู ปลา เห็นไหม กุ่ม หอย ปู ปลา มันต้องมีสติ มีสมาธิ มีปัญญา แล้วเรา จะทำอย่างไร? เราจะทำอาหารของเราอย่างไร?

คำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ นี่ถ้าทำสิ่งนี้ขึ้นมามันก็เป็นประโยชน์กับเรา ถ้าเป็น ประโยชน์กับเรา เราจะทำอาหารของเราขึ้นมาเองแล้ว ถ้าเราทำอาหารของเราขึ้นมาได้ เอง เรามีอาหารของเราเอง เราทำได้เอง เรากินเอง เราใช้บริหารจัดการของเราเอง มรรค มันจะเกิด ถ้ามรรคจะเกิดเราทำของเราได้ เราจะฟังตัวเองได้

“อตุตทา หิ อตุตโณ นาโถ ตนเป็นที่ฟังแห่งตน”

ถ้าตนเป็นที่ฟังแห่งตน เห็นไหม นี่เราแก้ไขแบบนี้ แล้วเราทำขึ้นไปแล้ว ถ้าทำขึ้นไป เป็นธรรมชาติ ถ้าธรรมชาติเราทำของเรา เราเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าเป็น ประโยชน์กับเรา อันนี้มันก็เป็นประโยชน์กับเรา

ฉะนั้น เขาถามว่า

ถาม : ลูกอยากทราบว่าความเห็นของลูกถูกต้องหรือเปล่า?

ตอบ : นี่ถ้าความเห็นถูกต้อง ถ้าเราปฏิบัติแล้วถูกต้อง เวลาคนไปถามหลวงตาว่าถูกไหม? ถูก ถูกแล้วทำอะไรต่อไปล่ะ? ลูกเราก็ต้องขยันมากขึ้นไป ลูกเราก็ต้องซำของเราขึ้นไป เราปฏิบัติซำเข้าไปๆ ปฏิบัติให้มันละเอียดเข้าไป ถ้าละเอียดเข้าไปมันก็เป็นประโยชน์กับเรา

สิ่งที่ถามมาถูกไหม? ถูก ทีนี้บางคนถามว่าถูกไหม? พอถูกขึ้นมามันนอนใจเลย พอถูกขึ้นมาทีนี้ปล่อยแล้ว ถูกไหม? ถูก แต่สติ มหาสติ ปัญญา มหาปัญญา ปัญญาที่ถูกต้องไหม? ถูก แต่มหาปัญญาข้างหน้าจะต้องละเอียดรอบคอบมากกว่านี้ ต้องละเอียด ต้องรอบคอบ เพราะเวลากิเลสมันละเอียดใช้ใหม่ ปัญญามันก็ต้องละเอียดขึ้น แต่พอว่าถูก พอถูกแล้ว ชำนาญแล้ว คนๆ นั้นมันจะเริ่มเสื่อม เริ่มถอยไป

นี่ถามว่า

ถาม : ที่ลูกพูดมาถูกไหม?

ตอบ : ถูก แต่จะต้องทำให้มันดีขึ้น จะต้องทำให้มันละเอียดรอบคอบขึ้น ปฏิบัติของเราต่อไป ถ้าปฏิบัติต่อไปมันก็จะดีขึ้นเรื่อยๆ ฉะนั้น เวลาเราไปเห็นกิเลสแล้ว นี่บอกว่ากิเลสแสดงตัวได้แยบยลมาก ถ้าจิตมันสงบแล้ว จิตสงบแล้วผลอแป็บเดียวมันก็ไปอีก ฉะนั้น ถ้าเวลากิเลสมันลากไปมันจะรู้ณะ เราจะรู้ของเราว่าเวลากิเลสลากไปมันจะเป็นแบบใด

ฉะนั้น

ถาม : เวลาทำความเพียรแค่ไหน พิจารณาอย่างไร อยากให้จิตดวงนี้เป็นอิสระ

ตอบ : พิจารณา นี่จิตสงบแล้วฝึกหัดใช้ปัญญา หลวงตาบอกว่า นี่ถ้าเกิดความสงบร่มเย็นแล้ว ถ้ามันจะเป็นธรรมเองมันเป็นไปได้ มันจะต้องฝึกหัด นี่เขาบอกว่า การฝึกหัดใช้ปัญญา ถ้าไม่มีสมาธิมันก็เป็นโลกียปัญญา ฉะนั้น ทำความสงบของใจแล้ว ถ้าฝึกหัดใช้ปัญญา เวลาใช้ปัญญาไป ฝึกหัดใช้ปัญญานะ เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต

เห็นธรรม พิจารณาเห็นธรรมๆ เห็นธรรมคืออารมณ์ความรู้สึกเรานี้แหละ อารมณ์ความรู้สึกนี้เป็นธรรม ถ้ามันมีสมาธิก็จับมาพิจารณา พอพิจารณาแล้วมันก็จะละเอียดลึกซึ้ง คำว่าละเอียดลึกซึ้งคือมันปล่อย

พุทฺโธ พุทฺโธจิตสงบนั้นอย่างหนึ่งนะ สมณะนี้อย่างหนึ่ง สมณะคือพุทฺโธ กำหนดให้สงบไป แต่เวลาใช้ปัญญา จิตสงบแล้วมันพิจารณาเอาความคิด เอาความรู้สึก นึกคิดมาพิจารณา พอพิจารณาโดยกำลังของสมาธิ กำลังของสมาธิที่มันเป็นสมาธิ เพราะสมาธิคือจิต สมาธินี้เพราะจิตเป็นสมาธิ พอสมาธิคือจิต จิตพิจารณาเอง พอจิตพิจารณาเอง เวลามันปล่อยมันก็ปล่อยสิ่งที่มันสะสมในจิตนั้นคืออวิชชา คือความไม่รู้ปล่อยจากจิตนั้น มันจะลึกซึ้งมากกว่า มันจะเข้าใจมากกว่า ถ้าทำอย่างนี้บ่อยมันจะเข้าใจ พอเข้าใจ มันเห็นของมัน นี่ฝึกหัดใช้ปัญญา

แล้วที่บอกว่า

ถาม : ทำอย่างไรดวงจิตนี้จะเป็นอิสระ

ตอบ : นี่ขยันหมั่นเพียรอย่างนี้ถึงจะเป็นอิสระ ถ้าเรากินอาหารเสร็จ เห็นไหม เรากินอาหารเสร็จเราก็เก็บล้าง ทีนี้พอปฏิบัติเสร็จเมื่อไหร่จะได้เก็บล้างล่ะ? คำว่าเมื่อไหร่จะได้เก็บล้าง เก็บล้างด้วยงานของเราสักทีหนึ่ง นี่เก็บล้างแล้วเดี๋ยวก็ใช้อีก เก็บล้างเดี๋ยวก็ใช้อีกเพราะเรากินต่อไป นี่เราขยันหมั่นเพียรของเรา พิจารณาของเรา พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันปล่อยวางขนาดไหนก็กินอาหารมื้อหนึ่ง แต่เราก็ต้องกินต่อไปเรื่อยๆ ต่อไปเรื่อยๆ จนถึงที่สุดเวลามันอิม

อิมนี้กินอาหารมื้อหนึ่งก็ต้องอิมเหมือนกัน แต่เวลากินอิมทางธรรม คือว่ามันสมุจเฉทปหาน คือไม่กินอีก ถ้าทางโลกอิมแล้วเดี๋ยวก็ต้องกินอีก เดี่ยวมันก็ต้องกินอีกใช้ไหม? อาหารแต่ละมื้อพิจารณาดังคปหานไปเรื่อยๆ แต่ในทางธรรมเวลามันอิมนะ เวลามันอิมมันขนาดนะมันกินไม่ได้แล้ว อกุปปธรรม อฐานะที่จะดื่ม จะกิน มันอยู่ของมัน คงที่ของมันเป็นอกุปปธรรม นั่นถึงจะเป็นอิสระ ทีนี้ทำอิสระมันต้องทำแบบนี้ ฉะนั้นทำแบบนี้ต้องขยันหมั่นเพียรไปเรื่อยๆ

ฉะนั้น เวลาจิตมันเฉยๆ เวลาพิจารณาไปลมหายใจมันดับรู้สึกเฉยๆ อยู่ มันโล่ง
 สิ่งๆ อยู่มันพัก อยู่กับมัน แล้วถ้าถึงเวลาแล้วเราออกใช้ปัญญาของเราไปเรื่อยๆ
 ฝึกหัดใช้ปัญญาของเรา มันจะได้ประโยชน์ของมัน

ฉะนั้น ที่ถามมานี้ไม่มีอะไรเลย อยากจะฟังธรรมะอย่างเดียว อยากให้หลวงพ่อบอก
 แสดงธรรม แสดงธรรมมันก็แสดงธรรมอยู่แล้วนะ ถ้าแสดงธรรมแล้ว ถ้าฟังแล้วมันเป็น
 ประโยชน์ อันนี้ว่าจิตใจเราดี เราเปิดกว้าง จิตใจเราเปิดกว้าง แต่ถ้าฟังแล้วมันขัดข้อง
 หมองใจ ขัดข้องหมองใจมันเหมือนกับว่าเวลาเราชำระล้างทำความสะอาด สิ่งที่มี
 โต้แย้งในหัวใจมันก็ต้องขัดแย้งเป็นธรรมดา ถ้าขัดแย้งเป็นธรรมดาเรามีสติปัญญาคอย
 พิสูจน์ คอยดูของเรา มันจะเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าเป็นประโยชน์กับเราได้ เห็นไหม อัน
 นั้นจะเป็นประโยชน์กับเรา

ฉะนั้น เราต้องค่อยๆ ดูแลรักษานะ ถ้าใจใครดีขึ้นมามันจะดีมาก ต้นไม้เรารดน้ำ
 พรวนดิน เวลามันสดชื่น มันออกมา เห็นไหม เรารดน้ำ พรวนดินที่โคน ผลมันจะออกที่
 ปลาย นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราฝึกหัดสติ เราฝึกหัดปัญญาของเรา ผลของมันก็คือความสงบ
 ร่มเย็น นี่ถ้าบอกว่าเราจะจบเมื่อไหร่ เราต้องการเมื่อไหร่ อันนั้นเราต้องการผลคือวิบาก
 เราต้องการผลไม้ที่ออกที่ปลาย แล้วเราไม่ดูแลที่โคนต้น เราไม่รดน้ำ พรวนดิน ถ้าเราไม่
 รดน้ำ พรวนดิน ต้นไม้นั้นจะตาย ต้นไม้นั้นจะตาย แล้วผลที่เราหวังจะไม่ได้ แต่ถ้าเรา
 หวังผลที่ปลาย ที่มีมันออกดอก ออกผล เห็นไหม เราต้องดูแลโคนต้น เราต้องดูแลโคนต้น
 นะ รดน้ำ พรวนดิน ใส่ปุ๋ย

นี่ก็เหมือนกัน เราต้องกลับมาที่สติของเรา นี่ถ้าเรากลับมาที่สติของเรา ทำความ
 สงบของใจของเรา รักษาตรงนี้ไว้ รักษาใจของเรา รักษาต้นไว้ รักษาต้นของมัน ถ้ามันไม่
 ออกดอกก็รักษาต้นมันไม่ให้ตาย ถ้าเรารดน้ำ พรวนดินที่ดีแล้ว เรารดน้ำ พรวนดินให้ปุ๋ย
 ที่ดี ถึงเวลาถ้ามันออกดอก ออกผลเราจะได้ผลอันนั้น ฉะนั้น ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เรา
 ต้องรักษาที่เหตุนั้น แต่เวลาเราฟังธรรมกันเราหวังผลๆ ทุกคนก็หวังผลทั้งนั้นแหละ แล้ว
 ไปเอาผล ไปเอาผลของใครล่ะ? ไปเอาผลของใคร?

“ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ”

เวลาพระอัสสชิสอนพระสารีบุตร เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนว่ากรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ให้ไปดับที่เหตุนั้น ไปดับที่เหตุนี้ นี่ก็เหมือนกัน เราไปดับเรามีเหตุของเรา เราดับที่เหตุ เดี่ยวผลมันมาเอง ถ้าผลมาเองเราจะรู้ว่าผลอันนั้นจะเป็นผลของเรา ถ้าผลของเราเกิดขึ้นมาเรารู้อเอง ถ้าเรารู้อเองอันนั้นเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าเป็นประโยชน์กับเรานี้ทำอย่างไร

นี่อยากฟังธรรมๆ อยากฟังธรรมนะ เวลาหลวงปู่มั่นท่านลงมาจากเชียงใหม่ ท่านจะขึ้นไปอีสาน เจ้าคุณจุมภฏธรรมเจดีย์ วัดโพธิสมภรณ์นิมนต์ นี่เวลามาพัก สมเด็จพระสังฆราชถามเลยว่าท่านอยู่กับตำรับ ตำรา ท่านยังต้องค้นคว้าอยู่ตลอดเวลา แล้วหลวงปู่มั่นอยู่ในป่าท่านจะไปฟังธรรมที่ไหน? ท่านจะไปค้นคว้าตำรับ ตำราที่ไหน?

หลวงปู่มั่นบอกว่า “เกล้ากระผมฟังธรรมอยู่ตลอดเวลา”

ถ้าฟังธรรมอยู่ตลอดเวลา ธรรมมันเกิดตลอดเวลา ธรรมมันเกิดตลอดเวลา ความรู้สึกนึกคิดเราเกิดตลอดเวลา แล้วถ้าใจเป็นธรรมมันจะมีคุณธรรมแสดงออกมาตลอดเวลา คนเวลาปฏิบัติมันจะฟังธรรมอย่างนั้นเลย ถ้าธรรมมันไหลออกมาจากใจเรา เราจะได้ฟังธรรมตลอดเวลา

ฉะนั้น การฟังธรรม ถ้าของเราเวลามันไหลออกมานี้มันเป็นกิเลสไหลออกมา มันเป็นเรื่องซัดซอกซัดใจ เป็นเรื่องความลึกลับสงสัย เป็นเรื่องสิ่งต่างๆ ไหลออกมา สิ่งที่ไหลออกมาจากใจเรามันมีแต่กิเลส ถ้ามีแต่กิเลส มันยังไม่เป็นธรรมเราก็ต้องตั้งสติบริกรรม ต้องทำสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐานถึงเกิดขึ้น ถ้าวิปัสสนากรรมฐานเกิดขึ้น เห็นใหม่ นี่จักรมันหมุนแล้ว พอจักรมันหมุน จักรมันหมุนคือธรรมจักรมันหมุน นี่ธรรมมันออกแล้ว

ถ้าธรรมมันออกขึ้นมามันคิดแต่เรื่องดีๆ ทั้งนั้นแหละ นี่คิดแต่เรื่องดีๆ นะ แต่เวลาถ้ามันเป็นสังขธรรม เป็นธรรมจักร คำริชอบ งานชอบ เพียรชอบมันเกิดกำลังของสมาธิ มันเกิดเป็นพลังงาน พลังงานที่มรรคสามัคคี ธรรมจักร จักรนี้คือดีคำริชอบ งานชอบ แล้วมันรวมตัวอย่างไร? มันรวมตัวเข้าไปแล้วมันสมุจเฉตปหาน มันทำลายกิเลส นั้นเป็นผลของมัน

นี่ฟังธรรมๆ ฟังธรรมจากข้างนอกอย่างหนึ่ง ฟังธรรมจากหัวใจเราอย่างหนึ่ง ถ้าฟังธรรมจากหัวใจของเรามันจะเป็นความจริงของเรา ถ้าเป็นความจริงของเราจะเกิดประโยชน์กับเรา ถ้าเกิดประโยชน์กับเรา นี่การปฏิบัติมันเป็นแบบนี้ ปรัชญาการศึกษามาจากภายนอก แต่ปฏิบัติมันจะเกิดจากในหัวใจของเรา แล้วถ้าเกิดจากในหัวใจของเราแล้ว เป็นความจริงในหัวใจของเรา มันยังเป็นประโยชน์กับเรามากขึ้น เพราะมันได้ความจริงขึ้นมาเลย

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการปรารถนาอย่างนี้ ปรารถนาอยากจะทำศาสนทายาท ศาสนทายาทคือในบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา สามารถประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจนมีคุณธรรมขึ้นมาในหัวใจ เวลามารมาดลใจ มานิมนต์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานตลอดเวลา

“มารเอ๋ย เมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเรา ยังไม่เข้มแข็งสามารถกล่าวแก้คำจ้วงจ้วงของลัทธิต่างๆ ได้ เรายังจะไม่ยอมนิพพาน”

จนถึงที่สุด เผยแผ่ธรรมมา สร้างศาสนทายาทขึ้นมาเข้มแข็ง สุดท้ายวันมาฆบูชา มานิมนต์มาตลอด มาดลใจนิมนต์ตลอดให้นิพพานเกิด อยู่ไปทำไม เป็นพระอรหันต์แล้วอยู่ไปทำไม ให้เสวยวิมุตติสุขไปเลย นี่ถึงเวลาแล้วพอพระพุทธเจ้าเห็น

“มารเอ๋ย บัดนี้ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเราเข้มแข็ง สามารถกล่าวแก้คำจ้วงจ้วงของเจ้าลัทธิต่างๆ ได้ อีก ๓ เดือนข้างหน้าเราจะนิพพาน”

นี่ถึงที่สุด ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ถ้ามันมีคุณธรรมขึ้นมา เวลาปฏิบัติของเราขึ้นมา เรามีคุณธรรมของเราขึ้นมา สิ่งที่เป็นธรรมๆ เวลามันฟังธรรมในหัวใจ ออกมาเป็นธรรมหมดแหละ แต่ถ้าเรายังมีกิเลสอยู่นะ กิเลสมันออกมา มันก็เป็นเรื่องของกิเลสหมดในหัวใจ ถึงต้องฟังธรรมครูบาอาจารย์ อาศัย ต้องอาศัยไปก่อน

เวลาเราจะอาศัยครูบาอาจารย์นะ อาศัยครูบาอาจารย์ไป คูติเวลาหลวงตา ท่านบอกว่า ท่านลาหลวงปู่มันเข้าไปในป่า เวลาปฏิบัติยังไม่เป็น เวลามันเสื่อมมันก็เหมือนถ่านดำๆ ถ่านดำๆ มันสกปรกไปหมดเลย เวลามันจะจุดไฟขึ้นมา มันก็เผาตนเอง เวลาถ่านมันติดไฟขึ้นมา มันก็เผาตัวมันเอง คือหันซ้ายก็ผิด หันขวาก็ผิด ทำอะไรมันไม่ไปไหนเลย แต่เวลาถ่านมันไปไม่รอดท่านกลับไปหาหลวงปู่มันเลย

ท่านพูดเองนะเวลาลาหลวงปู่มันไป ๒-๓ วันกลับมาแล้ว ถามว่าทำไมกลับมาแล้วล่ะ? ท่านรู้แล้ว ท่านเหย่เล่น เป็นอย่างไรกลับมาแล้ว? กลับมาเพราะมันสู้ไม่ไหว มันสู้กิเลสในใจไม่ไหว แต่เวลาท่านตั้งตัวของท่านได้ พอท่านฝึกหัดตั้งตัวของท่านได้ เวลาหลวงปู่มันท่านแค้นไปได้ ทีนี้พอไปนั้นนะ กลับมาที่ โอ้โฮ ทำไมเป็นอย่างนั้นล่ะ? กลับมาเพราะอดอาหารมามาก นี่ท่านพลิกกลับเลย อิม นักรบ นักรบต้องเป็นอย่างนี้สิ ให้เข้มแข็ง ให้ต่อสู้ ถ้าต่อสู้มันเป็นสัจจะความจริงขึ้นมาในใจ ถ้าใจมีความจริงขึ้นมาะ มันจะฟังตัวเองได้ มันถึงจะเป็นศาสนทายาท

นี่ธรรมเป็นแบบนี้ ประโยชน์เป็นแบบนี้ เพื่อความจริงของเรา ถ้าความจริงเกิดขึ้นมันจะเป็นความจริงของเราละ อันนี้เป็นการฟังธรรม นี่พูดถึงอยากฟังเทศน์ก็เทศน์ให้ฟัง จบแล้วนะ เอวัง